

## НАЈЧЕШЋЕ ГРЕШКЕ ПРИЛИКОМ УСВАЈАЊА СРПСКОГ ЈЕЗИКА КАО СТРАНОГ КОД СТУДЕНАТА РУМУНСКЕ НАЦИОНАЛНОСТИ

У раду се из угла примењене лингвистике говори о усвајању српског језика као страног код студената румунске националности, који су један семестар у оквиру студентске размене провели на Филозофском факултету у Нишу. Циљ рада је да се на конкретном писаном корпусу идентификују најчешће грешке, затим да се изврши њихова дескрипција и експланација. Такође, идентификоване језичке грешке разврстане су према језичким нивоима.

*Кључне речи:* усвајање језика, анализа грешака, српски језик као страни, студенти из Румуније.

### 1. Увод – предмет рада и усвајање језика

У овом раду се из угла примењене лингвистике говори о усвајању српског језика као страног код студената румунске националности, који су један семестар у оквиру студентске размене провели на Филозофском факултету у Нишу при Центру за српски као страни и нематерњи језик. Циљ рада јесте утврђивање проблематичних поља и јединица приликом усвајања српског језика као страног (*L2*) код оних студената којима је румунски језик матерњи (*L1*), помоћу аналитичке и методе анализе грешака. Настојали смо да укажемо на *грешке* које су условљене различитим факторима – дакле, главни циљ рада јесте да се на корпусу језика студената уоче најчешће грешке, затим да се опише тип грешака и да се пронађу разлози који их иницирају. Као један од битних података узете су основне карактеристике студената – претходно познавање српског језика, као и мотивација за учење језика.<sup>3</sup>

<sup>1</sup> nina.sudimac@filfak.ni.ac.rs

<sup>2</sup> Рад је настао у оквиру пројекта *Истраживање културе и историје Срба у Румунији*, који се одвија под окриљем Центра за научна истраживања и културу Срба у Румунији при Савезу Срба у Румунији и у оквиру пројекта *Динамика структура савременог српског језика (178014)* који финансира Министарство, просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

<sup>3</sup> Како је упитник којим је провераван овај ниво (ставови и мотивација студената према учењу

Све уочене грешке класификоване су према језичким нивоима. Добијени подаци овог почетног истраживања треба да послуже као основ за будућа испитвања различитих међујезичких феномена у усвајању српског као страног језика.

Рад је организован на следећи начин: први део рада је уводног карактера и у њему се налазе основне информације о предмету и циљевима рада; у другом делу представљени су основни теоријски постулати на којима се темељи наш рад, као и претходна истраживања чији су резултати послужили као основ за писање рада; у трећем делу описане су методолошке поставке рада, док је у четвртном извршена анализа прикупљеног корпуса; последњи део доноси закључак рада.

## 2. Теоријске напомене и претходна истраживања

**2.1. Напомене о термину усвајање језика.** У науци о језику постоје различита гледишта на термине усвајање (*acquisition*) и учење (*learning*) језика, која се крећу од оних у којима је термину усвајање дато најшире значење – односи се и на учење страног језика у институционализованом окружењу (Ellis, 1996) до оних у којима се инсистира на прављењу разлике између термина усвајање и учење (Krashen, 1981). Други аутор наводи да први термин (*усвајање*) подразумева несвесни процес сличан начину на који деца развијају способности у свом матерњем језику, док се други термин (*учење*) односи на свесно познавање другог језика и познавање правила у њему кроз формалну наставу. У овом раду нећемо се бавити овим теоријским и термилошким разграничењима, и користићемо се термином *усвајање*.

Приликом усвајања страног језика (Л2) великог утицаја може имати и матерњи језик (Л1), а у блиској вези стоје термини *трансфер* и *интерференција* – појмови којима барата контарстивна анализа и на коју се наслањамо у овом раду. Наиме, када су Л1 и Л2 блиски језици, тада нам знање матерњег језика помаже да боље усвојимо страни језик и у том случају говоримо о *позитивном трансферу*. Са друге стране, када између Л1 и Л2 језика постоји велика разлика, знање матерњег језика отежава усвајање страног, долази до инкорпорације оних елемената матерњег језика који не постоје у страном, те тада говоримо о *негативном трансферу* и *интерференцији*.

**2.2. Шта је то грешка?** Приликом дефинисања термина *грешка* позваћемо се на рад Ричардса (1971) који је поставио темеље проучавању грешака и први указао на то да грешке не морају настати само као последица утицаја матерњег језика, већ могу потицати и од саме структуре језика – унутарје-

---

српског језика) био јако обиман, сматрамо да његова анализа треба бити предмет засебног рада у коме ће бити представљени одговори студената и тумачени из културолошког, социolingвистичког и психolingвистичког угла.

зичке грешке (Richard, 1971). Појам *грешке* дефинише и Кристал у *Енциклопедијском речнику*: „У nastavi i уџенју jezika, analiza grešaka (*error analysis*) je tehnika za identifikovanje, klasifikovanje i sistematsko tumačenje neprihvatljivih oblika koje je proizveo neko ko uči strani jezik, pri čemu se koriste lingvistički principi i postupci. Pretpostavlja se da greške sistematski odražavaju nivo kompetencije koji učenik postiže; kontrastiraju s 'omaškama', koje su ograničenja u performansi i koje učenik može ispraviti” (Kristal, 1988: 90).

Ученици производе *грешке* и због изложености различитим инпутима (утицајима) и да бисмо извршили трећу фазу – експланацију уочених грешака у нашем корпусу, морамо узети у обзир све могуће утицаје који потенцијално делују на студенте (Krashen, 1985). У нашем случају то су четири инпута: *румунски језик, стандардни српски језик, дијалекат (нишки) и карашевски<sup>4</sup> говори*.

Слика 1: Језички материјал ученика румунске националности<sup>5</sup>

инпут	интејк	аутпут (међујезик)
<p>↓</p> <p>румунски језик стандардни српски језик дијалекат (<i>нишки</i>) карашевски говори</p>	<p>↓</p> <p>знање другог језика</p>	<p>↓</p> <p>језик којим говоре студенти</p>

**2.3. Претходна истраживања.** Као полазишни и теоријски радови послужила су нам истраживања Елиса (1996) и Крашена (1981, 1985), као и рад Ричардса (1971). Са друге стране, од изузетног значаја били су лингвистички радови који се баве описивањем српских говора у Румунији, те као најбитније за наше истраживање издвајамо радове Радана (1996, 2005, 2007, 2009, 2015).

Треба напоменути рад Бабић (2016) која се бавила феноменом унутарјезичких грешака приликом усвајања српског као страног на почетним нивоима, као и рад Јањић (2016) у коме је акценат на фонетским и морфолошким грешкама код усвајања румунског језика као страног код студената којима је српски матерњи.

<sup>4</sup> Студенткиња на А2 нивоу пореклом је из Карашева и познаје ове говоре, те претпостављамо да је у ваннаставним околностима утицала на студенткиње са А1 нивоа и на њихово усвајање српског језика.

<sup>5</sup> Слика је настала према теоријским поступлатима *инпута, интејка* и *аутпута* описаним у раду Крашена (1985), а таква методологија коришћена је и у раду Митић–Стефановић (2016: 99) у коме се налази сликовити приказ утицаја различитих инпута који делују на ученике албанске националности приликом усвајања српског језика као нематерњег и која нам је послужила као узор за стављање наше.

### 3. О истраживању

**3.1. Заједнички европски референтни оквир за усвајање живих језика.** Студенти који су усвајали језик слушали су наставу на нивоу А1 и А2 коју предвиђа *Заједнички европски референтни оквир за усвајање живих језика* (<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/level-descriptions>), настао 1971. године у оквиру рада Савета Европе. У њему се налази релевантан број теоријских података и савета у вези са наставом и усвајањем језика који могу бити од помоћи наставницима у раду са ученицима – странцима, али и матерњим говорницима језика који предају.

О језичкој анализи грешака приликом усвајања српског језика као страног говорићемо на основу анализе писаног корпуса који смо креирали за потребе рада у Центру за српски као страни и нематерњи језик на Филозофском факултету у Нишу, где смо имали прилику да држимо часове српског језика као страног студентима румунске националности. Настава се одвијала у периоду од 7. марта до 3. јуна 2016. године, а ученици су биле студенткиње са Западног универзитета у Темишвару, од којих три нису познавале српски језик уопште, док је четврта, пореклом из Карашева, те су карашевски говори њен матерњи говор.

Истраживање је спроведено на конкретном корпусу који су чинили домаћи задаци и завршни тестови, које су студенти радили у просторијама Центра за српски као страни и нематерњи језик Филозофског факултета у Нишу. Домаћи задаци и тестови састојали су се из конкретних вежбања – граматичке јединице из области фонетике, морфологије и синтаксе, диктат, ортографске вежбе преписивања, састави на слободну тему, састављање приче на основу слика. Конкретније, тип питања зависио је од нивоа теста.

Студенти су слушали наставу три пута недељно у трајању од по сат и по времена – укупно 225 одслушаних часова српског језика. Користили смо се уџбеником *Реч по реч* (за почетни ниво) аутора Маше Селимовић Момчиловић и Љубице Живанић, у издању Института за стране језике (2015). Поред уџбеника, користили смо се и радном свеском *Реч по реч* (2015), која је служила да студенти у њој раде вежбања код куће (поред додатних вежбања која смо креирали за студенте) и аудио-материјалом који је део радне свеске.

### 4. Анализа корпуса

На нивоу А1 – укупна процентуална оствареност тачних одговора (од 100%) код прве студенткиње износи 62% (38% грешака), код друге 86,5% (13,5% грешака) и код треће 79% (21% грешака). Укупно – 75,83% тачних одговора, а 24,83% погрешних одговора у којима анализирамо грешке. На

нивоу А2 студенткиња је имала 93% тачних одговора, односно 7% грешака.

Све грешке поделили смо на ортографске, морфолошке, лексичке и синтаксичке, а такође су разврстане и према нивоима на којима су студенти усвајали језик.

#### 4.1. Ортографски ниво

##### 4.1.1. А1 ниво.

Најчешће грешке на ортографском нивоу су следеће:

а) мешање африката у оквиру вежбања преписивања текста са латинице на ћирилицу: *ђ* уместо *џ* (*Kazandjisko*), *ч* уместо *ћ* (*čevapčići, kafča*), *ћ* уместо *ч* (*sokaće, Kalće, očuvani, čaršije, četvrt, stričevi, čak, uće*), *ц* уместо *ч* (*čevapčići*), *џ* уместо *ђ* (*gradzevine*);

б) мешање палатала *њ* и *љ* (*predstavnja, pomilje se*);

в) мешање латинице и ћирилице (*н* се пише као латинично *х* – *najrazvijeHijih*; *и* се пише као латинично *у* – ... *nalazi puno restorana u kafća*);

г) *ј* се пише уместо *и* или се пише као *ју* (*nejmari, nejmari, zidarji, dundjerskji*), али и *и* уместо *ј* (*uiaci*); или нема слова *ј* као у примеру *italianski*;

д) писање безвучног фрикатива *с* уместо звучног парњака *з* (*svali*) и обезвучених оклузива уместо звучних: *tepeo* (уместо *debeo*).

Једна од честих грешака је мешање африката, што је забележено у писаном корпусу, али и у усменој продукцији студената. Разлог томе лежи (а) у чињеници да стандардни румунски језик не познаје ове гласов, те је негативна језичка интерференција, тј. непостојање ових гласова у фонемском систему стандардног румунског језика отежало њихово усвајање; (б) још један механизам којим можемо објаснити ову грешку јесте чињеница да у румунским банатским говорима постоји само једна (мекша) од две африкате. Овакве грешке биле су бројније код студената на А1 нивоу.

Мешање гласова *њ* и *љ* је са једне стране последица њиховог непостојања у фонемском систему стандардног румунског језика, али и њихове сличности – палаталност која настаје умекшавањем изворних алвеоларних гласова *н* и *л*, те ову грешку можемо посматрати и као унутарјезичку. Неизговарање и неразликовање гласова манифестује се и у ортографији.

Мешање латиничних и ћириличних слова, и то оних који постоје и у једном и у другом систему али са различитом вредношћу, приписујемо негативној језичкој интерференцији абецете на азбуку – најраширенијег писма у већини језика, па и румунском.

Код писања сонанта *ј* који је веома близак вокалу *и*<sup>6</sup>, долази до „правописних алтернација и колебања” чак и код нативних говорника српског

<sup>6</sup> Није ретка појава да се сугласник [j] назива сугласничким [i], при чему је као критеријум узета његова артикулацијско-акустичка природа, која стоји на сугласничко-самогласничкој граници (Гудурић–Петровић, 2007: 57).

језика (Klaјn, 2006: 24). Природа овог гласа, па самим тим и перцепција, зависе од положаја у речи и гласова који га окружују. Наведене примере (г) можемо тумачити као последицу утицаја румунског језика на српски, јер у њиховом систему постоји правило да се глас *и* на почетку и у средини речи чита као *ј*. На крају речи се не чита, само умекшава претходни глас, осим ако није на крају једносложне речи, ако није под акцентом или ако му не претходе гласови *л* и *р*. У примеру *italianski* присутна је негативна интерференција – утицај румунског језика (*italiană*).

Румунски језик познаје, поред безвучне фонеме *с*, и звучну варијанту *з* – студенти су грешили у примеру где је графема *с* на почетку консонантске групе *св* или *см* (види пример за ниво А2). Оваква појава је општег типа и захвата већину говора, не само румунске (Радан 2009: 294). Исту ситуацију имамо и код примера са оклузивима (д).

#### 4.1.2. А2 ниво.

Најчешће грешке код студента на вишем нивоу биле су:

- а) ш уместо *с* (*štričevi*);
- б) ј уместо *и* (*nejmari*);
- в) користи се ћирилично *с* уместо латиничног *с* (*ctare*);
- г) *dvanastog* (уместо *dvanaestog*);
- д) мешање африката *ђ* и *ч* (*prema dzacima*);
- ђ) обезвучавање финалног звучног *д*: *brot* (уместо *brod*).

Први пример настао је под утицајем румунског језика у коме постоји графема *с* (са гласовном вредношћу нашег *с*) и *ѕ* (са гласовном вредношћу нашег *ш*).

Последњи пример (ђ) демонстрира појаву обезвучавања финалног звучног оклузива *т*, а предпостављамо да је настао под утицајем карашевских говора, које студенткиња познаје, јер „у већини случајева, звучни финални консонанти из КГ десоноризују се (обезвучавају се), што је доста честа појава у већини српских говора” (Радан, 2015: 234). Овакву појаву не можемо тумачити утицајем румунског језика, већ „је реч о самосталној иновацији чије је узроке тешко прецизирати” (Радан, 2009: 294).

## 4.2. Морфолошки ниво

### 4.2.1. А1 ниво.

Велики број грешака уочен је у глаголском систему српског језика како у творби презента и перфекта, тако и у творби футура I.

- а) *ona pisa* (*ona piše*); *ti želeš* (*ti želiš*);
- б) *Jovana čitala knjigu*; *mi sam radili*;
- в) *Šta će Jovana radila sutra?*

Грешке у творби презента (а) можемо означити као унутарјезичке, јер

су студенти научили правило да се презент гради одбијањем наставка *-ти* и додавањем презентских наставка, те у наведеним примерима видимо да су студенти применили научно правило. Међутим, сами примери су специфични јер представљају тип неправилног грађења презента (према Бабић, 2016).

Грешке у творби перфекта (**б**), које подразумевају изостављање копуле *је*, можемо тумачити као унутарјезичке – под утицајем простог глаголског облика, какав је презент (Бабић, 2016). Други тип грешке – погрешан облик копулативног глагола, можемо тумачити и као последицу интерференције, јер се у румунском језику прошло време гради уз помоћ копуле и главног глагола, а копула је у првом лицу једнине и множине иста (*ам*).

Грешке у творби футура I (**в**) последица су несигурности у творбу овог облика – студенти су свесни да је у питању сложени глаголски облик, помоћни глагол је исправно употребљен, али је пунозначни глагол стављен у прошло време, уместо инфинитивне конструкције.

Грешке су присутне и на плану употребе падежних облика (**г**, **д**, **ђ**, **е**). У румунском језику постоји пет падежа – номинатив, генитив, датив, акузатив и вокатив. Неки аутори констатују да ако бисмо посматрали падежни систем стандардног румунског језика из морфолошког угла, број падежа би био сведен на три: 1) номинатив–акузатив; б) генитив–датив; в) вокатив. Аутори наводе да понекад и номинатив и вокатив имају исти облик (Vatamaniuc 2008: 4). Грешке најпре могу бити последица интерференце (**г**) – употребљен генитив уместо датива или могу настати као последица несигурности и добре неусвојености падежног система стандардног српског језика – студенти знају да постоји плурални наставак *-има*, али су га употребили код именице у женском роду *сестрима* (уместо *сестрама*, плурална форма). Тежња ка падежном синкретизму, са посебном активношћу акузитавних форми уместо других падежа, одлика је свих српских говора у Румунији (Радан, 2009: 296), а према речима Ивића (1990) упрошћавање деklinацијског система је један од најважнијих балканизама у морфолошком систему.

г) ...*pošalje sestre poruku*; ... *pošalje sestrima poruku*;

Доленаведене грешке (**д**) последица су хипергенерализације<sup>7</sup>, тј. уопштавања морфолошких правила онде где она не постоје, тј. не важе.

д) ... *posle večera ode...*; *Zoran petak ide posle podne na fakultetu*; *ima smeđa kosa i crni oči*; *Juče smo videli vaš prijatelj*.

Неке грешке су унутарјезичког типа: инструментал се гради дода-

<sup>7</sup> Кристал дефинише хипергенерализацију (*overgeneralization*) као термин који се јавља приликом изучавања усвајања језика и представља „naziv za proces kojim dete proširuje svoju upotrebu nekog gramatičkog obeležja i na kontekste u kojima se ona ne javlja u jeziku odraslih, 'hipergeneralizujući' npr. uobičajeni način građenja množine jednosložnih imenica u oblicima kao \*pasovi ili \*konjovi” (Кристал, 1988: 93).

вањем наставка *-ом* и студенти су наставак додавали на цео облик, а не на граматичку основу (*нетк-*).

ђ) *Zoran petakom ide...*;

Даље, запажамо да у међујезику студената не постоји дистинкција акузативне и локативне форме (*е*), а Радан бележи да „румункси утицај не делује само на репертоар падежних облика, већ и на њихову употребу – нес-танак дистинкције између падежа циља кретања (*А* са предлозима *на*, *у*, *под*, *међу*, *пред*, *за*) и падежа места (*Л*), односно *И* са истим предлозима” (Радан, 2009: 297).

е) *Zoran petak ide posle podne na fakultetu; ode sa drugovima u kaficu;*

А неке грешке последица су неразумевања дате лексике која стоји у загради (*вечера* : *вечер*) или несигурности (*ж*).

ж) ... *posle večeri ode sa drugovima;*

Грешке у заменичком систему, тј. код грађења присвојних заменица, биле су веома честе, а уочавале су се у избор неодговарајућег рода – пример (*з*) и (*и*) (*твој* : *твоје*, *наш* : *наша*) или у непрепознавању саме заменице – пример (*ј*) (*она* – *њен* : *они* – *њихов*).

з) *Da li je ovo tvoje prsten?*

и) *Naša fakultet je u centru grada.*

ј) *Njihova deca su otišla na zimovanje.* (уместо *Njena*)

Грешке су постојале и у избору упитних заменица – или је било колебања у избору падежног облика (*к*) или у самој лексеми (*л*). Други пример можемо тумачити као последицу утицаја дијалекта (један од три инпута). Грешке у заменичком систему последица су несигурности и неусвојености ове јединице од стране студената. Последњи пример (*л*) могао је настати под утицајем дијалекта (*кој*).

к) *Kome mnogo voli da jede?* (уместо *Ko*).

л) *koj je kupio Stefan poklon?*

Погрешна употреба предлога у уместо *на* уочена је у конструкцијама које теже идиоматизацији.

љ) ... *studira u Politehnici, ide u fakultet.*

Инверзија именице и придева, тј. препозицијска позиција придева у односу на именицу упчена је у нашем корпусу (*м*): *dete dobro; žena lepa*, а настала је под утицајем румунског језика који има овакав морфолошки поредак AN (adject–noun);

н) грешке у роду именица:

*ta more; to put;*

Наведене прве две грешке вероватно су настале као последица утицаја румунског језика на српски у коме је именица *more* (*mare*) женског рода – и углавном су именице које се завршавају на *-е* у женском роду, иако постоји и мањи број именица у мушком и средњем роду; именица *пум* (*drum*) је у румунском језику средњег рода.



## 4.2.2. А2 ниво.

Грешке су уочене у творби сложених глаголских облика:

а) *Prošlog leta Milica provela dve nedelje u Budvi; Milica upoznala tada mnogo ljudi. Ona im obećala da će doći... a takođe ih pozvala da posete Niš.* (изостављена је копула *je* – објашњење је дато у поглављу 4.2.1. пример **б**);

Ексерцирани су и примери у којима је грешка уочена у падежном систему:

б) *stoji na vrati, s drugari* – утицај српских говора, банатско-поморишког поддијалекта (Окука, 2008: 146) и уште српских банатских говора (укуључујући и карашевске говоре) у којима налазимо овакво стање у инструменталу и локативу једнине;

в) *Od šta se pravi ovaj kolač?* – претпостављамо да је на примере оваквог типа утицао румунски језика (*ce, din ce, de ce, cu ce : шта, од чега, чему, с чим*);

г) *Miloš i Ana, dođite na večeru!* И у овом примеру приметан је утицај румунског језика, за који аутори наводе да долази до изједначења номинатива и вокатива (Vatamaniuc 2008: 4);

д) употреба генитива са предлогом *od*: *maма i tata od Marka i Miljane : Мама њи tata lui Annie sunt bune*. Утицај румунског језика, а о томе писао Радан (2007: 258), који је споменуто појаву уочио у говору Карашева (*бурма от злата, дом од брвни*).

ђ) пример *netamo s čime da dođemo* – тумачимо као последицу негативе интерференце матерњег језика, где облик социјатива инструментала замењује облик средства (Радан 2007: 258).

Грешке су уочене и приликом одабира и употребе предлога:

е) у *autobuskoј stanici* – погрешна употреба предлога у уместо *na* – у конструкцијама које теже идиоматизацији;

ж) *da čekamo do u uјutro do u 5 sata* – ову грешку треба приписати утицају румунског језика (*la ora 5* – у пет сати, *râă la 5 ore* – до пет сати) и карашевским говорима;

Несигурност приликом одабира сингуларног уместо плуралног облика заменице *vaш* присутна је и на овом нивоу:

ђ) *Da li ste kupili poklon vašem drugaricama?* (**несигурност** *вашем* – *вашим*)

е) пример *taj ноћ* представља пример хипергенерализације, тј. примене правила да су све именце које се завршавају на консонант мушког рода (иако је је именица *ноћ* у румунском језику – *noapte* у женском роду). Иста тенденција постоји и у карашевским говорима.

### 4.3. Лексика

Најчешће лексичке грешке уочене су у вежбањима у којима је требало упарити лексичке антониме:

а) *crn* – *belo*;

б) *mali* – *mnogo*;

У првом случају (а) реч је о добро употребљеној лексеми – у семантичком смислу, али не и формално – уместо облика у мушком роду, употребљен је средњи род. У другом примеру (б) употребљен је неадекватан семантички антоним који би одговарао задатом облику *мало* – ову грешку можемо тумачити као унутарјезичку.

в) Пример *profesoara* (уместо *profesorka*) можемо тумачити негативном језичком интерференцијом – инпут у виду румунског језика. У румунском језику овај облик гласи *profesoară*.

Такође, и пример *melodia* (уместо песма) настао је под утицајем румунског језика, као и *studira italiana jezik*.

г) *certifikat* уместо *sertifikat* (утицај румунског и/или других језика);

д) *cabinet* уместо *ординација* (*birou*) – стратегија **комепнзације** јединице које студенти немају у свом инвентару, али траже неку која би била довољно приближна да пренесе поруку;

ђ) *kirurg* (*hirurg*) – под утицајем румунског облика *chirurg* или карашевских говора где је присутна супституција *x* са *k* (Радан, 2015: 212).

### 4.4. Синтакса

#### 4.4.1. А1 ниво.

Најчешћи тип грешака односио се на конгруенцију глагола (броја) при грађењу сложеног предиката:

а) *ona voli da šetaju, vi vole da gledaju, mi volimo da se šetam i da plivanjem; Ivana i ti voli da gledaju filmove;*

Такође, лоша конгруенција била је присутна и између субјекат и предиката:

б) *ona žive, on netaju;*

Трећи тип синтаксичких грешака (в) односио се на ред речи у реченици, који је атипичан за стандардни српски језик. Такав распоред могао се уочити код упитних реченица, где је требало извршити инверзију личне заменице *ми* и копулативног глагола *смо*, у односу на распоред код декларативних реченица. С обзиром да у румунском језику не постоји инверзија у питањима, већ се упитни облик исказује интонацијом, грешку у примеру под (в) тумачимо као последицу утицаја синтаксе у румунском.

в) *Kada mi smo bili kod kuće?; on malo mi je težak.*

Инверзија копулативног глагола и именског дела именског предиката – у овом случају именског и придевског предикатива (г) била је веома честа.

Ову грешку треба приписати румунском утицају који је нарушио распоред клитика (Радан, 2009: 258).

г) *Ona je veoma lepa i je niska; Ona je veoma pametna i je moja drugarica.*

#### 4.4.2. А2 ниво.

а) *Oni postali su dobri prijatelji; svaka čast doktoru je najbolji.*

### 5. Закључак

У овом раду бавили смо се анализом језичких грешака код студената румунске националности, који су усвајали српски језик као страни у просторијама Центра за српски као страни и нематерњи језик Филозофског факултета у Нишу, и у мањој мери код студенткиње Карашевке (српске националности). Након уводних поставки и теоријско-методолошких јединица потребних за идентификацију, дескрипцију и експланацију грешака, у другом делу рада бавили смо се конкретном анализом грешака. Све грешке класификовали смо према језичким нивоима – ортографски, морфолошки, лексички и синтаксички, и покушали да извршимо њихову експланацију. Примећено је да различити фактори утичу на усвајање језика и прављење грешака.

Квантитативна анализа указала је на чињеницу да је највише грешака било у вежбањима којима смо проверавали познавање падежног система српског језика. Мање грешака студенти су направили приликом преписивања текста са ћириличног на латинично писмо, у вежбањима у којима је требало пуном реченицом дати одговор на постављено питање повезано са приложеним текстом, у вежбањима у којима је требало повезати именице (које стоје са леве стране колоне) са придевима (десна страна колоне), у вежбањима у којима је требало повезати речи са антонимском вредношћу, у вежбањима у којима је требало поставити питања са заменицама *ко*, *какав*, *када*.

На основу анализираног корпуса можемо закључити да су грешке на ортографском нивоу у највећем проценту настајале због утицаја матерњег језика (Л2) – у овом случају румунског, на усвајање српског језика. На морфолошком и синтаксичком нивоу грешке су настајале као последица интерференције, утицаја румунског језика на српски, затим биле су и унутарјезичке природе – произилазиле су из тежине система самог српског језика; настајале су због недовољно добре усвојености одређених граматичких јединица (нпр. код заменичког система) или због *хипергенерализације*. Код студенткиње на А2 нивоу, код морфолошких јединица, примећен је утицај карашевских говора.

На крају можемо указати на чињеницу да би на часовима српског језика као страног наставници требало да уоче грешку и препознају који инпут је довео до њеног настанка, и да студентима обавезно укажу на њено постојање. Указивањем и отклањањем грешака наставник ће помоћи студенту да олакша усвајање страног језика, јер ће студент на тај начин увидети несклад између аутпута (међујезика) и циљаног језика.

## Литература

- <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/level-descriptions>, приступљено 5. 10. 2018. у 14.25.
- Бабић, 2016: Б. Бабић. *Унутарјезичке грешке на почетним нивоима учења српског језика као страног*. Докторска дисертација. Нови Сад: Филозофски факултет.
- Ватаманијук, 2007: А. Vatamaniuc. *Funcțiile și semnificațiile cazurilor în limba română*, teză de doctorat, susținută pe 8 noiembrie 2007, la Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău.
- Гудурић и Петровић, 2007: С. Гудурић и Д. Петровић. Артикулационо-акустичка природа гласа [J] у српском језику. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, 37, 57–66.
- Елис, 1994–1996: R. Ellis. *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Ивић, 1990: П. Ивић. *О језику некадашњем и садашњем*. БИГЗ – Јединство.
- Јањић, 2016: И. Јањић. *Фонетска и морфолошка анализа грешака у учењу румунског језика као страног*. Докторска дисертација. Нови Сад: Филозофски факултет.
- Клајн, 2006: I. Klajn. *Gramatika srpskog jezika za strance*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Крашен 1981: S. Krashen. *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. New York and Oxford: Pergamon Press Ltd.
- Крашен, 1985: S. Krashen. *The input hypothesis: Issues and implications*. London: Longman
- Кристал, 1988: D. Kristal. *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*. Beograd: Nolit.
- Митић и Стефановић, 2016: И. Митић и М. Стефановић. Употреба предлога у српском као нематерњем језику којим говоре ученици албанске националности. *Исходишта 2*. Филозофски факултет у Нишу и Савез Срба у Румунији (Центар за научна истраживања и културу Срба у Румунији), 95–109.
- Окука, 2008: М. Okuka. *Srpski dijalekti*. SKD Prosvjeta.
- Радан, 1996: М. Н. Радан. О српским говорима у Румунији, са посебним освртом на карашевске говоре. *Савременик*, бр. 35–36–37, Београд, стр. 126–132.

- Радан, 2005: М. Н. Радан (уред.). Српско-румунске везе и прожимања на културолошком плану. *Међународни студентски научни скуп*. Темишвар, 12–13. 11. 2003. Темишвар, стр. 150.
- Радан, 2007: М. Н. Радан. Утицај страних и савременог српског/хрватског језика на карашевске говоре. *Српски језик и друштвена кретања. Књ. 1*, ФИЛУМ, Крагујевац, стр. 251–262.
- Радан, 2009: М. Н. Радан. Иновације у српским говорима у румунском Банату у светлу језичке интерференције (са посебним освртом на карашевске говоре). *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 38/1. Београд, стр. 289–302.
- Радан, 2015: М. Радан. *Фонетика и фонологија карашевских говора данас. Прилог проучавању српских говора у Румунији*. Нови Сад: Филозофски факултет.
- Ричардс, 1971: J.C. Richards. A Non-Contrastive Approach to Error Analysis. *Journal of ELT*. 25, 204–219.

*Nina Lj. Sudimac*

## **THE MOST USUALLY ERRORS OF ACQUISITION OF THE SERBIAN LANGUAGE AS A FOREIGN IN STUFENT'S SPEECH OF ROMANIAN NATIONALITY**

### Summary

Through the applied linguistics prism, the paper deals with the acquisition of Serbian as a foreign language by Romanian students, who spent a semester at the Faculty of Philosophy in Niš as part of the student exchange. The aim of the paper is to identify the most common errors in the concrete written corpus, and then to carry out their description and explanation. Moreover, the identified language errors are sorted according to language levels.

*Key words:* language acquisition, analysis of errors, Serbian language as a foreign, students from Romania.

